

Under the Veil of Human Rights: A Re-Assessment of the US's Double Standard Policies in the International System

Maryam Ahmadinejad

Assistant Professor, Department of Family Law Studies, Women Research Center, Alzahra University, Tehran, Iran

DOI: [10.22034/rjfs.2025.569664.1247](https://doi.org/10.22034/rjfs.2025.569664.1247)

Abstract

The concept of double standard policies and differential treatment in the realm of human rights is presented as one of the most prominent structural features and behavioral characteristics of the United States of America in the international arena. This research, employing an exploratory-comparative methodology and relying on the theoretical framework of Ayatollah Khamenei, examines instances of this duality in the domain of human rights. It analyzes how the US justifies its pursuit of geopolitical interests under the guise of advocating for human rights. The findings indicate that the selective criteria employed by the US in matters such as unconditional support for allies, particularly the Israeli regime, the selective definition of terrorism, the killing of civilians, gross human rights violations within US detention facilities, and racial discrimination are shaped not by legal principles but rather by geopolitical interests and a drive for dominance. The influence of the United States on international institutions has undermined their effectiveness in achieving justice. Concurrently, the US media empire is utilized as a tool to sanitize this dual conduct and misdirect public opinion. This study, by presenting empirical evidence, argues that the “American version of human rights” is an inherently contradictory and discredited concept, effectively serving as an instrument for legitimizing unilateral policies and ensuring US hegemony.

Keywords: Human Rights, the US, Double Standards, International System, Ayatollah Khamenei.

* Email: m.ahmadinejad@alzahra.ac.ir (Corresponding Author)

Extended Abstract Introduction

Introduction

The contradiction between international human rights obligations and the actual practices of states constitutes one of the fundamental challenges confronting contemporary international law. Although the aftermath of World War II and the adoption of the Universal Declaration of Human Rights in 1948 engendered expectations that a comprehensive and unified normative framework would be established to protect human dignity, the experience of the past seven decades has demonstrated that hegemonic powers, particularly the US, have systematically exploited the gap between formal norm-setting and substantive non-compliance. This phenomenon, widely recognized in legal scholarship as "double standards," represents a situation in which human rights criteria are applied not in accordance with universal principles, but rather as instruments subordinate to national interests and geopolitical objectives.

In this respect, the intellectual and theoretical framework of Ayatollah Seyed Ali Khamenei offers a systematic and critical examination of this double standard on the part of the United States. Building upon historical and contemporary evidence, the Leader argues that within the architecture of American foreign policy, human rights function not as a sincere moral and legal commitment, but as a selective instrument through which to exert pressure upon independent states and to justify unilateral interventions. The present study, drawing upon his theoretical framework and relying upon authoritative scientific and international documentation, endeavors to elucidate the fundamental contradictions between the ostensible discourse of the "The Advocate of Human Rights" and the actual conduct of "The Systematic Violator of Human Rights" exhibited by the United States. On this basis, the central research question of this study asks: How does the behavioral duality of the United States in the sphere of human rights stand as subject to critique from the perspective of Ayatollah Khamenei's intellectual framework, and what concrete instances substantiate this contradiction within the international domain?

Methodology

The present study is grounded in an exploratory-descriptive methodology and employs a comparative approach. Data collection was conducted through systematic consultation of library-based and documentary sources, including the statements and published works of Ayatollah Khamenei, documents and reports issued by international institutions, and various scholarly materials and scientific documentation.

Results and Discussion

The findings of this research, grounded in the intellectual and theoretical framework of Ayatollah Khamenei and substantiated through concrete evidence and legal and political documentation, demonstrate that the "American version of human rights" constitutes not merely a collection of sporadic violations or deviations, but an integral component of the dominance-oriented logic that undergirds the contemporary international order. Within this framework, human rights in American discourse have been reduced from the status of a universal ethical and legal obligation to an instrument of foreign policy justification and a mechanism through which to constrain and exert pressure upon independent states.

At the discursive level, concurrent examination of the statements of Ayatollah Khamenei alongside documented texts, reports, and concrete instances reveals that the United States, through its official claims, emphasizing "global leadership in the defense of human rights," has endeavored to establish itself as the moral arbiter of the international community. Nevertheless, the manner in which this state has addressed egregious human rights violations perpetrated by its allies, particularly the Zionist regime, when contrasted

with the intensity of its criticism and coercive measures directed against states such as Iran and other independent nations, demonstrates the application of openly double standards and the subordination of purported human rights principles to political and security considerations. From Ayatollah Khamenei's perspective, this double standard reveals that "human rights," in the American understanding, lacks normative stability and remains subject to the friend-enemy distinction inherent in the logic of power.

At the structural level, the research demonstrates that the United States employs the institutional capacities available within the United Nations and other international mechanisms not to strengthen impartiality and justice, but to consolidate its hegemonic position and protect its allies. The repeated exercise of veto power within the Security Council to neutralize resolutions critical of the Israeli regime, the exertion of political and economic pressure upon international bodies and officials pursuing investigations into human rights violations, and threats directed against the independence of international judicial institutions, including the International Criminal Court (ICC), constitute documented instances analyzed within the present study. This model, in Ayatollah Khamenei's intellectual framework, exemplifies a structural engineering of the international system designed to ensure the practical impunity of hegemonic powers against any effective mechanism of legal accountability.

At the operational level, data compiled from scholarly reports, judicial pronouncements, media documentation, and the records of human rights organizations present a coherent portrait of widespread and recurring human rights violations perpetrated by the United States. The killing of civilians, particularly in Afghanistan, Iraq, Syria, and Yemen, demonstrates serious violations of fundamental principles of international humanitarian law, including those of distinction and proportionality, and reveals the absence of any effective system of accountability and remediation. Simultaneously, the behavioral pattern governing detention facilities such as Guantanamo Bay and Abu Ghraib, encompassing torture, inhumane treatment, prolonged detention without trial, and deprivation of fundamental human necessities, discloses the continuation of a structural practice in the violation of the fundamental rights of detainees.

Within the domestic sphere, analysis of statistical data and scientific research demonstrates that structural racial discrimination within the United States, particularly against African Americans and other racial minorities, has become institutionalized across law enforcement, judicial, criminal justice, and economic domains. Stark disparities in arrest rates, conviction rates, severity of sentencing, and exposure to police violence, together with the historical legacy of slavery and racial segregation, substantiate that the claims of equality and justice advanced in American official discourse stand in serious contradiction with the objective realities of American society.

Conclusion

The findings of this research demonstrate that the "human rights veil" in the American foreign policy constitutes, in fact, a discursive, structural, and operational mechanism through which to obscure the hegemonic and unilateral character of this state within the international system. Within the intellectual framework of Ayatollah Khamenei, the duality of standards, the selectivity in identifying instances of human rights violations, and the instrumental deployment of international institutions are understood not as exceptions, but as inherent characteristics of "the American version of human rights." In other words, human rights, in this interpretation, do not constitute an intrinsic and universal value, but rather a "political solution" through which to legitimize unilateral sanctions, transnational interventions, politically orient juridical structures, and shape global public opinion.

On this basis, the present study argues that the "American version of human rights," from a theoretical perspective, represents a contradictory and normatively incoherent concept, and from a practical perspective, constitutes an instrument through which to perpetuate hegemony and structural inequality within the international system. This conclusion aligns with the analysis of Ayatollah Khamenei, which characterizes the repeated invocation of human rights by the United States as a "political weapon" and a "means of pressure" against independent states, rather than as a sincere commitment to human dignity.

Keywords

Human rights, the US, double standards, international system, Ayatollah Khamenei

نقاب حقوق بشر: بازخوانی عملکرد دوگانه آمریکا در نظام بین الملل

مریم احمدی نژاد^{۱*} | ID

DOI: [10.22034/rjfs.2025.569664.1247](https://doi.org/10.22034/rjfs.2025.569664.1247)

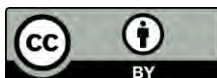
چکیده

مقوله استانداردهای دوگانه و رفتار متفاوت در حوزه حقوق بشر به عنوان یکی از شاخص‌ترین ویژگی‌های ساختاری و مشخصه‌های رفتاری آمریکا در عرصه بین‌المللی مطرح است. پژوهش حاضر، با روشی اکتشافی - تطبیقی و با اتکا به چارچوب نظری آیت‌الله خامنه‌ای، به بررسی مصادیق این دوگانگی در حوزه حقوق بشر می‌پردازد و تحلیل می‌کند که آمریکا چگونه حمایت از منافع ژئوپلیتیکی خود را تحت عنوان حمایت از حقوق بشر توجیه می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهند که معیارهای گزینشی آمریکا در مواردی مانند حمایت بی‌قید و شرط از متحدان، به‌ویژه رژیم اسرائیل، تعریف گزینشی از تروریسم، کشتار غیرنظامیان، و نقض‌های فاحش حقوق بشری در زندان‌های آمریکا و تبعیض نژادی، نه بر مبنای اصول حقوقی، بلکه براساس منافع ژئوپلیتیک و سلطه‌طلبی شکل گرفته است. نفوذ آمریکا بر نهادهای بین‌المللی، کارآمدی آن‌ها را در تحقق عدالت مخدوش کرده و از سوی دیگر، امپراطوری رسانه‌ای این کشور به عنوان ابزاری برای تظهير این عملکرد دوگانه و انحراف افکار عمومی به کار گرفته می‌شود. این پژوهش با ارائه شواهد عینی، استدلال می‌کند که «حقوق بشر آمریکایی» مفهومی ذاتاً متناقض و فاقد اعتبار است و عملاً به عنوان ابزاری برای مشروعیت‌بخشی به سیاست‌های یک‌جانبه و تضمین هژمونی آمریکا به کار می‌رود. واژگان کلیدی: آیت‌الله خامنه‌ای، حقوق بشر، آمریکا، استانداردهای دوگانه، نظام بین‌الملل.

۱. استادیار دانشگاه الزهراء (ع)، گروه مطالعات حقوق خانواده، پژوهشکده زنان، دانشگاه الزهراء (ع)، تهران، ایران

* Email: m.ahmadinejad@alzahra.ac.ir

دسترسی به مقالات فصلنامه علمی پژوهش‌نامه فقه و علوم اسلامی (open access) است.
فصلنامه علمی پژوهش‌نامه فقه و علوم اسلامی تحت مجوز بین‌المللی CC BY 4.0 می‌باشد.
مسئولیت مقاله از نظر محتوای علمی و نظرات مطرح‌شده در متن آن، به عهده نویسندگان و یا نویسنده مسئول مقاله می‌باشد و مورد تأیید/عدم تأیید صاحب امتیاز فصلنامه علمی پژوهش‌نامه فقه و علوم اسلامی نمی‌باشد.

۱. مقدمه

حقوق بشر به عنوان منظومه‌ای از حقوق و آزادی‌های بنیادین مبتنی بر کرامت ذاتی انسان، جایگاهی محوری در گفتمان معاصر حقوق بین‌الملل به خود اختصاص داده است. با این وجود، فاصله معنادار میان هنجارهای حقوق بشری و رویه عملی دولت‌ها، به‌ویژه قدرت‌های سلطه‌جو، نشان می‌دهد که تحقق این آرمان‌ها، همواره با چالش‌های ساختاری و رفتاری روبه‌رو بوده است. در این میان، بررسی الگوی کنش حقوق بشری آمریکا به عنوان یکی از بازیگران ذی‌نفوذ در نظام بین‌الملل، نمونه‌ای برجسته از شکاف میان ادعای پایبندی به حقوق بشر و کاربست گزینشی و ابزاری آن را نمایان می‌سازد.

یکی از مهم‌ترین جلوه‌های این شکاف میان هنجار و عمل، پدیده‌ای است که از آن به «استانداردهای دوگانه» در حوزه حقوق بشر تعبیر می‌شود. در این وضعیت، دولتی که خود را پیشگام و مدافع حقوق بشر معرفی می‌کند، هنگام مواجهه با مسائل عینی، نه براساس معیارهای عام و جهان‌شمول، بلکه بر پایه ملاحظات قدرت، منافع ژئوپلیتیکی و اهداف راهبردی خود تصمیم می‌گیرد. به این ترتیب، حقوق بشر از یک مفهوم هنجاری، به ابزاری برای مشروعیت بخشی به سیاست‌های پیش‌بینی‌شده تبدیل می‌شود. در این میان، الگوی رفتاری آمریکا، نمونه‌ای برجسته از این دوگانگی ساختاری به‌شمار می‌آید؛ دولتی که از یک‌سو، در سطح گفتمانی و تبلیغاتی، خود را «مدعی» و «پیش‌تاز» دفاع از حقوق بشر معرفی می‌کند؛ لکن از سوی دیگر، کارنامه عملی آن در عرصه سیاست خارجی و حتی در حوزه داخلی، حاوی موارد متعدد و مستمر نقض حقوق بشر است. از این‌رو تحلیل علمی رفتار دوگانه آمریکا در حوزه حقوق بشر، مستلزم بررسی نظام‌مند این تناقض عمیق میان گفتمان رسمی و عملکرد واقعی آن است؛ تناقضی که در چارچوب ادعای «حامی حقوق بشر» بودن و واقعیت «ناقض سیستماتیک حقوق بشر» بودن، خود را به‌روشنی نشان می‌دهد.

در ادامه، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش اکتشافی - توصیفی و در قالب رویکردی تطبیقی، به واکاوی ابعاد مختلف این دوگانگی در رفتار حقوق بشری آمریکا می‌پردازد. داده‌های پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و تحلیل اسنادی گردآوری شده و مشتمل بر دیدگاه‌های آیت‌الله خامنه‌ای، متون علمی حوزه حقوق بین‌الملل و حقوق بشر و نیز اسناد و گزارش‌های معتبر بین‌المللی است. بر این اساس، پژوهش در پی پاسخ به این پرسش می‌باشد که چگونه دوگانگی رفتاری آمریکا در حوزه حقوق بشر از منظر معظم‌له مورد نقد واقع می‌شود و چه مصادیقی این تناقض را در عرصه بین‌المللی تأیید می‌کنند؟ برای پاسخ به این پرسش، مقاله به بررسی برخی مصادیق عینی استانداردهای دوگانه آمریکا می‌پردازد؛ از جمله معیارهای گزینشی در برخورد با متحدان و مخالفان،

نقض‌های سیستماتیک حقوق بشر در عملیات نظامی و زندان‌هایی چون گوانتانامو و ابوغریب، تعریف گزینشی از تروریسم و کشتار غیرنظامیان، حمایت بی‌قید از متحدان راهبردی همچون رژیم اسرائیل و تبعیض نژادی ساختاری در نظام داخلی آمریکا. این موارد فهرستی جامع و حصری نیستند و به‌عنوان شواهد معتبر و مستند در چارچوب نقد مبتنی بر اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای تحلیل می‌شوند.

۲. معیارهای گزینشی و یک‌طرفه: شالوده‌شکسته حقوق بشر آمریکایی

نظام بین‌الملل تحت هژمونی آمریکا و متحدانش، به‌جای نگاه جهان‌شمول به کرامت انسانی، عملاً مبادرت به «درجه‌بندی بشریت» و «قیمت‌گذاری جغرافیایی انسان‌ها» کرده است. این همان نکته‌ای است که آیت‌الله خامنه‌ای با صراحت به آن اشاره می‌کنند: «جان انسان در آسیا و آفریقا و آمریکای لاتین ارزان، و در آمریکا و غرب اروپا گران قیمت‌گذاری می‌گردد. امنیت آمریکا و اروپا مهم، و امنیت بقیه بشریت بی‌اهمیت دانسته می‌شود. شکنجه و ترور اگر به دست آمریکایی و صهیونیست و دست‌نشانندگان آن‌ها صورت گیرد، مُجاز و کاملاً قابل چشم‌پوشی است. زندان‌های مخفی آن‌ها که در نقاط متعددی در قاره‌های گوناگون شاهد زشت‌ترین و نفرت‌انگیزترین رفتارها با زندانیان بی‌دفاع، بی‌وکیل و بی‌محاکمه است، وجدان آنان را نمی‌آزارد. بد و خوب، کاملاً گزینشی و یک‌طرفه تعریف می‌شود. منافع خود را به نام «قوانین بین‌المللی»، و سخنان تحکم‌آمیز و غیرقانونی خود را به نام «جامعه جهانی» بر ملت‌ها تحمیل می‌کنند و با شبکه رسانه‌ای انحصاری سازمان‌یافته، دروغ‌های خود را راست، و باطل خود را حق، و ظلم خود را عدالت‌طلبی وانمود می‌نمایند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۱/۰۶/۰۹). نگاه گزینشی به حقوق بشر، صرفاً یک ادعا نیست، بلکه در عمل و در مواضع سیاسی دولت‌های غربی، به‌ویژه آمریکا، به‌وضوح قابل ردگیری می‌باشد. این دوگانگی در رویکرد آمریکا به حقوق بشر در چهار محور بررسی می‌شود، هرچند که این محورها محدود به آنچه ذکر شده نیست و شامل ابعاد و جنبه‌های مختلف دیگری نیز می‌گردد.

۲-۱. دوگانگی و اعمال نفوذ بر نهادهای بین‌المللی

ساختار نهادهای بین‌المللی مؤثر در عرصه جهانی نیز تحت تأثیر این دوگانگی قرار دارد و هم‌راستا با آن عمل می‌کند. یکی از محوری‌ترین مؤلفه‌های نقد سیاست‌های حقوق بشری آمریکا، «معیارهای گزینشی و یک‌طرفه‌ای» است که به‌دلیل اعمال نفوذ شدید آمریکا بر نهادهای بین‌المللی، کارکرد واقعی این نهادها را تحت تأثیر قرار داده است. در این خصوص آیت‌الله خامنه‌ای بیان می‌دارند که «شورای امنیت سازمان ملل دارای ساختار و سازوکاری غیرمنطقی، ناعادلانه و کاملاً غیر دموکراتیک است؛ این یک دیکتاتوری آشکار و یک وضعیت کهنه و منسوخ و تاریخ مصرف گذشته است. با سوءاستفاده از همین سازوکار غلط است که آمریکا و هم‌دستانش توانسته‌اند

زورگویی‌های خود را در لباس مفاهیم شریف بر دنیا تحمیل کنند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۱/۶/۹). ایشان همچنین تأکید می‌نمایند که «ترکیب سازمان ملل متحد معیوب است و زورگوترین قدرت‌های دنیا که دارای سلاح اتمی و سابقه استفاده از آن نیز هستند، بر شورای امنیت مسلط شده‌اند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۱/۶/۸). این مسائل به‌وضوح در عملکرد شورای امنیت سازمان ملل متحد که مسئولیت برقراری صلح و امنیت جهانی را برعهده دارد، نمایان است. استفاده سیستماتیک آمریکا از حق وتو در شورای امنیت، به‌عنوان حامی اسرائیل، از اجرای قطعنامه‌هایی که می‌توانستند وضعیت بشردوستانه در غزه و کرانه باختری را بهبود بخشند، جلوگیری کرده است. ناتوانی شورا در حل مؤثر مناقشه فلسطین و رژیم اسرائیل به منافع سیاسی و استفاده از قدرت وتو مربوط است. در واقع، حمایت آمریکا از اسرائیل به‌عنوان عاملی در عدم تصویب قطعنامه‌های انتقادی علیه اسرائیل شناخته می‌شود. این کشور از حق وتوی خود در ۴۹ مورد بهره‌برداری کرده تا از تحریم اسرائیل جلوگیری کند، در نتیجه این امر مانع از اتخاذ اقدامات مؤثرتر گردیده است (Agussalim, Hermawanto, & Heriningsih, 2025: 147,150-151).

واقعیت این است که آمریکا به‌واسطه عضویت دائم در شورای امنیت برای تغییر جهت‌گیری‌های این نهاد به نفع منافع خود و متحدانش استفاده می‌کند؛ درحالی‌که حقوق مخالفان خویش را نادیده می‌گیرد. آیت‌الله خامنه‌ای ازجمله این موارد، به رفتار دوگانه آمریکا و شورای امنیت در قبال صدام حسین تأکید کرده و اشاره می‌کنند که در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران که یک «ملت مظلوم» مورد تجاوز قرار گرفته بود، سازمان ملل با تأخیر چندین روزه تنها خواستار آتش‌بس شد و هرگز عراق را به‌عنوان متجاوز محکوم نکرد؛ اما هنگامی که همین رژیم به کویت حمله نمود و منافع آمریکا را تهدید کرد، شورای امنیت در عرض چند ساعت قطعنامه صادر نمود و عراق را وادار به خروج فوری کرد و اجازه داد آمریکا با تشکیل ائتلافی بین‌المللی، عراق را ویران کند. این تقابل آشکار در مواجهه با دو پرونده مشابه، نقطه زشتی است که نشان می‌دهد نهادهای بین‌المللی در مواقع حساس، به‌جای دفاع از حقوق ملت‌ها، در پشت منافع ابرقدرت‌ها قرار می‌گیرند (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۷۲/۱۲/۲۲).

افزون بر این، سهم قابل‌توجه آمریکا در تأمین بودجه سازمان ملل متحد، به‌عنوان اهرمی برای اعمال فشار و جهت‌دهی به سیاست‌های این سازمان مورد استفاده قرار می‌گیرد. شواهد و مستندات حاکی از این است که دولت آمریکا بارها از تهدید به عدم پرداخت برای کاهش سهم بودجه خود و یا تحمیل سیاست‌های خود بر سازمان ملل استفاده کرده است که در مواقعی سازمان ملل را به فروپاشی مالی نزدیک نموده است (Baumann & Haug, 2024: 8).

یکی دیگر از مصادیق اعمال نفوذ آمریکا بر نهادهای بین المللی، قطعنامه ۱۵۹۳ مورخ سال ۲۰۰۵ میلادی است که به واسطه آن، پرونده وضعیت دارفور به دیوان کیفری بین المللی ارجاع داده شد. در این قطعنامه آمریکا با گنجاندن بندی با عنوان «رعایت توافق نامه های مصونیت دوجانبه» در متن قطعنامه مزبور، در عمل، موجبات تضمین مصونیت اتباع این کشور از تعقیب قضایی دیوان را فراهم کرد. این رویکرد، گویای سیاستی است که می کوشد حیطه صلاحیت دیوان کیفری بین المللی را در مواردی که با منافع ملی آن کشور در تعارض یا تقابل قرار می گیرد، محدود کند (Edwards, 2021: 2). مصداقی دیگر از این رویکرد دوگانه، اعمال تحریم های یک جانبه و اعمال فشار علیه مقامات دیوان کیفری بین المللی در سال ۲۰۱۹ است. در این واقعه، آمریکا با اعمال فشارهای مستقیم از طریق جان بولتون، مشاور امنیت ملی وقت این کشور و صادر کردن تهدیدات خصمانه، موجب شد تا شعبه دوم مقدماتی دیوان مذکور، درخواست دادستان کل برای آغاز تحقیقات مربوط به جرائم ارتکاب یافته در افغانستان را رد کند (Shereshevsky, 2025: 5).

در ادامه رویه مذکور، دولت ترامپ در سال ۲۰۲۰ با صدور فرمان اجرایی شماره ۱۳۹۲۸، اعمال تحریم علیه مقامات و کارکنان دیوان کیفری بین المللی را رسمیت بخشید (Douglas, 2021: 483). این فرمان، مجوز اقدامات تنبیهی گسترده ای را صادر کرد که از جمله می توان به اعمال تحریم های مالی هدفمند، تهدید به اقامه دعوی قضایی و نیز اعمال محدودیت های شدید در صدور روادید برای پرسنل دیوان اشاره نمود (Edwards, 2021: 3). این اقدامات را می توان نمونه ای بارزی از مداخله در فرایندهای قضایی بین المللی و نقش آفرینی در جهت نیل به اهداف دوگانه و انحراف نهادهای بین المللی از مسیر اجرای عدالت دانست. در این بین آمریکا با استناد به موازین حقوق بشری، اقدام به اعطای صلاحیت کیفری فراملی به خود کرده و جمهوری اسلامی ایران را به اتهام نقض حقوق بشر تحت تحریم های یک جانبه و غیرقانونی که خارج از اصول مندرج در منشور ملل متحد تحمیل می شود، قرار دهد.

۲-۲. سانسور و مدیریت اطلاعات به نفع منافع سیاسی

ادعای گردش آزاد اطلاعات، در عمل زمانی رنگ می بازد که پای منافع آمریکا و متحدانش در میان باشد. آیت الله خامنه ای استدلال می کنند: «آیا الان در غرب گردش آزاد اطلاعات است؟ شما در فضای مجازی متعلق به غرب می توانید اسم حاج قاسم را، اسم سید حسن نصرالله را، اسم شهید همتیه را بیاورید؟ می توانید اعتراض کنید به جنایت هایی که در فلسطین و در لبنان و مانند این ها دارد به دست صهیونیست ها انجام می گیرد؟» (خامنه ای، بیانات: ۱۴۰۳/۱۲/۱۸). این سانسور هدفمند نیز حکمرانی معیارهای دوگانه را اثبات می کند؛ اطلاعاتی که علیه دشمنان غرب و آمریکا باشد، آزادانه منتشر

می‌شود، اما روایتی که متضمن انتقاد از سیاست‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی باشد، حذف یا محدود می‌گردد. نمونه این سانسور حقایق و اشاعه اطلاعات نادرست، ادعای رئیس‌جمهور سابق آمریکا بعد از طوفان الاقصی است. جو بایدن در یک مصاحبه بدون ارائه سندی بیان می‌دارد «هیچ‌گاه تصور نمی‌کردم که چنین چیزی ببینم و اشاره می‌نماید به تصاویری از سر بردن کودکان توسط حماس که از آن‌ها بانام تروریست یاد می‌کند، (NBC NEWS, Oct. 11 2023) موضوعی که بلافاصله حتی توسط سران رژیم اسرائیل تکذیب شد (CNN NEWS, Oct. 12, 2023). نیویورک‌تایمز نیز بر این مسئله صحه گذاشته و تصریح می‌کند که فیس‌بک، اینستاگرام، تیک‌تاک، یوتیوب و ایکس (توییتر سابق) حساب‌های مرتبط با حماس یا پست‌هایی را که به‌صورت آشکار با هدف حماس همراهی می‌کنند را ممنوع کرده و اذعان داشتند که این پست‌ها خط‌مشی‌های محتوایی این سکوها را در برابر افراط‌گرایی نقض می‌نمایند (Thompson, Isaac, The New York Times, 18 Oct 2023).

۲-۳. حمایت بی‌قید و شرط از متحدان در مقابل انتقاد از مخالفان

مصدق بارز این نگاه گزینشی، حمایت بی‌قید و شرط آمریکا از رژیم صهیونیستی می‌باشد که به مدت بیش از ۷۵ سال به صورت سازمان‌یافته مرتکب نقض سیستماتیک حقوق بشر شده است. حمایت همه‌جانبه آمریکا از جنایات رژیم صهیونیستی در برابر ملت فلسطین که به موجب آن حتی با استفاده از بمب‌های فسفوری به شهادت رساندن هزاران کودک، از سوی مقامات غربی «دفاع از خود» خوانده می‌شود، به تعبیر آیت‌الله خامنه‌ای موجب بی‌آبرویی کامل آمریکا و تمدن غرب شده است (خامنه‌ای، بیانات: ۱۴۰۲/۹/۸). ایشان تأکید می‌کنند که «آمریکایی‌ها... خودشان، هم تروریستند، هم تروریست‌پرورند، هم حامی یک کشوری مثل رژیم صهیونیستی هستند که مغز تروریسم و مادر تروریسم است» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۶/۳/۲۲). در این خصوص شواهد و قرائن متعددی وجود دارد. گزارش رسمی اخیر گزارشگر ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، تأییدی است بر این سخن. خانم آلبانیز^۱ (Francesca Albanese) تأکید می‌کند که آمریکا از طرق مختلف حامی اسرائیل بوده است:

۱. تأمین سامانه‌های دفاع هوایی، پهپادها، ابزارهای هدف‌گیری مجهز به هوش مصنوعی، تجهیزات تسلیحاتی، به خصوص تأمین مستقیم جنگنده‌های اف-۳۵ و اف-۱۶ توسط شرکت آمریکایی لاکهید مارتین که برای نیروی هوایی اسرائیل محوری بوده و پس از اکتبر ۲۰۲۳، نقش اساسی در تجهیز اسرائیل به قدرت هوایی برای پرتاب حدود ۸۵۰۰۰ تَن بمب داشته‌اند، که منجر به ویرانی غزه شده است.

۲. همکاری شرکت‌های فناوری آمریکایی (گوگل، آمازون و مایکروسافت) با انعقاد قراردادهای کلان با اسرائیل، در ارائه زیرساخت‌های ابری و هوش مصنوعی که توانایی‌های پردازش داده، تصمیم‌گیری، نظارت و تحلیل نظامی و امنیتی اسرائیل را افزایش دادند.

۳. تأمین شبکه لجستیک و انرژی از طریق شرکت‌های حمل‌ونقل و انرژی آمریکایی، مانند دراموند و شورون که نقش به‌سزایی در تأمین منابع انرژی حیاتی برای اسرائیل ایفا می‌کند. این منابع به‌ویژه می‌توانند در تأمین نیروی نظامی و زیرساخت‌های جنگی مورد استفاده قرار گیرند (United Nations Human Rights Council, 2025: 30, 32, 41, 57). گزارشگر ویژه شورای حقوق بشر در این گزارش استدلال می‌کند که این کمک‌ها نه تنها توان نظامی اسرائیل را تقویت کرده، بلکه به نقض حقوق بشر و تداوم آپارتاید، کمک نموده است (United Nations Human Rights Council, 2025: 32).

علاوه بر این، حکومت پادشاهی عربستان سعودی، کشوری که «بویی از دموکراسی و انتخابات و مانند این‌ها نشنیده» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۶/۳/۲۲) و فاقد کوچک‌ترین مؤلفه‌های نظام مردم‌سالارانه، از جمله برگزاری انتخابات آزاد و وجود نهادهای مدنی است، از سوی آمریکا به‌عنوان «شریک حیاتی و راهبردی» (Saudi Arabia is a vital U.S. partner) مورد حمایت قرار می‌گیرد (U.S. Department of State, 2025). نکته حائز اهمیت این است که دولت آمریکا در گزارش رسمی سالانه خود با عنوان «گزارش کشورها در زمینه حقوق بشر برای سال ۲۰۲۴ میلادی» که توسط دفتر دموکراسی، حقوق بشر و کار وزارت امور خارجه این کشور منتشر گردیده، فهرستی گسترده از نقض‌های سیستماتیک و فراگیر حقوق بشر در عربستان سعودی را برمی‌شمارد. این موارد مطابق گزارش مذکور، شامل: «اعدام‌های فراقضایی و خودسرانه»، «شکنجه و اعمال مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز»، «ناپدیدسازی‌های اجباری با دستور یا اطلاع مقامات دولتی»، «حبس‌های طولانی مدت انفرادی» و نیز «جاسوسی و ارباب شهروندان و حتی مسافران خارج از کشور» می‌باشد (U.S. Department of State, 2024). آمریکا درحالی گزارش جامعی از نقض حقوق بشر در عربستان منتشر می‌کند که هم‌زمان روابط راهبردی، نظامی و اقتصادی گسترده‌ای با همان کشور دارد. این امر مصداق بارز استاندارد دوگانه (double standards) آمریکا در حوزه حقوق بشر است. این دوگانگی در عملکرد آمریکا نسبت به کشورهای مختلف به‌حدی است که آیت‌الله خامنه‌ای آن را «مضحک و تعجب‌آور» می‌خواند و تصریح می‌کنند که «کسانی که می‌نشینند با رؤسای نظام قرون‌وسطایی قبیله‌ای عربستان سعودی و راجع به حقوق بشر حرف می‌زنند، آن هم

علیه کشوری مثل جمهوری اسلامی! در کشوری که بویی از دموکراسی و انتخابات و مانند این‌ها نشنیده، بروند بنشینند و به کشوری مثل ایران که مرکز مردم‌سالاری و مظهر مردم‌سالاری است، طعنه و تهمت بزنند! این‌ها چیزهایی است که خواهد ماند. حالا امروز در غوغاهای گوناگون سیاسی ممکن است به‌نظر نرسد، لکن این‌ها در تاریخ بلاشک خواهد ماند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۶/۳/۲۲).

۲-۴. تعریف گزینشی از تروریسم

آمریکا خود را مبارز اصلی با تروریسم معرفی می‌کند، اما در عمل «خودشان تروریست‌پرورترین دولت‌هایند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۸۴/۱/۱). در مناظره‌های انتخاباتی ۲۰۱۶، دونالد ترامپ چندین بار تأکید کرد که باراک اوباما و هیلاری کلینتون «بنیان‌گذار» یا «سازنده» داعش بوده‌اند (https://www.politico.com/story/2016/09/donald-trump-hillary-clinton-isis-228749,)

(The Guardian, 2016:https://www.theguardian.com) (09/27/2016). آیت‌الله خامنه‌ای بر این امر صحه گذاشته و تأکید می‌کنند: «داعش را خود آمریکایی‌ها به‌وجود آوردند؛ این را خودشان اعتراف کردند. همین شخص در تبلیغات انتخاباتی‌اش، بارها و بارها دولت قبلی خودش را متهم کرد به اینکه این‌ها داعش را به‌وجود آوردند. راست هم می‌گفت...» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۶/۱۰/۲۶). در واقع ایجاد گروه‌های تکفیری مانند داعش، نتیجه نقشه‌های استکبار جهانی، همراه با تأمین مالی برخی دولت‌های منطقه و طراحی و برنامه‌ریزی سرویس‌های اطلاعاتی کشورهای استعمارگری همچون آمریکا و بریتانیا و همچنین رژیم صهیونیستی است (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۳/۹/۴). این درحالی است که مبارزان فلسطینی که از سرزمین خود دفاع می‌کنند، به‌عنوان «تروریست» معرفی می‌شوند. این مسئله بر عمق ریاکاری و معیارات دوگانه در عملکرد آن‌ها تأکید می‌کند. در این باره این پرسش مطرح می‌گردد: «کسی که از خانه خودش دفاع می‌کند، تروریست است؟... آن روزی که آلمانی‌ها در جنگ جهانی دوم آمدند پاریس را گرفتند و پاریسی‌ها با آلمانی‌ها مبارزه می‌کردند، مبارزان فرانسوی تروریست بودند؟» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۴۰۲/۸/۱۰). این سؤالات، تضادهای موجود در تعریف تروریسم و حق دفاع از خود را روشن می‌سازند.

نمونه بارز دیگر از ادعای دروغین آمریکا در مبارزه با تروریسم، در حمایت این دولت از رژیم تروریستی اسرائیل قابل مشاهده است. در این خصوص آیت‌الله خامنه‌ای می‌فرماید: «دولت صهیونیست در فلسطین اشغالی یک دولت تروریست است، خودش هم می‌گوید؛ یعنی خود اسرائیلی‌ها انکار نمی‌کنند که با ترور کارهایشان را پیش می‌برند. این را می‌گویند، گاهی در مواردی به‌صراحت اظهار هم می‌کنند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۶/۱۰/۲۶). ایشان تصریح می‌نمایند که

«آمریکایی‌ها، بزرگ‌ترین و جدی‌ترین حامی صهیونیست‌ها هستند» (خامنه‌ای، بیانات: ۷۶/۱۰/۲۶). این معیارهای گزینشی و یک‌طرفه، نشان می‌دهد که حقوق بشر از دیدگاه حاکمان آمریکایی، نه یک ارزش اصیل جهانی، بلکه ابزاری در خدمت پیشبرد منافع ژئوپلیتیک سلطه‌جوی آنان است.

۳. نقض سیستماتیک حقوق بشر توسط آمریکا

در گفتمان حقوقی و سیاست بین‌الملل، یکی از محورهای اساسی مورد تأکید آیت‌الله خامنه‌ای، نقد بنیادین رویکرد سلطه‌جویانه و رفتار دوگانه آمریکا، در مسئله حقوق بشر است. ایشان با اتکا به مبانی مستحکم فلسفه سیاسی و حقوقی، به تشریح شکاف عمیق میان ادعاهای آرمان‌گرایانه آمریکا، با عملکرد عینی و مستند این کشور در صحنه داخلی و بین‌المللی می‌پردازند. شاهد این مدعا، اشاره مستمر و مستدل ایشان به مصادیق متعدد و انکارناپذیر نقض سیستماتیک و ساختاری حقوق بشر در عملکرد آمریکا می‌باشد. از این‌رو در ادامه با عنایت به محدودیت‌های موجود در مقاله، تنها به ذکر نمونه‌های بارزی از این نقض‌های حقوق بشری بسنده می‌شود.

۳-۱. کشتار غیرنظامیان؛ سابقه سیاه آمریکا در نقض حقوق بشر

اصل تمایز و تناسب در حقوق بین‌الملل مطابق با موازین مسلّم حقوق بین‌الملل بشردوستانه، که در ماده ۵۱ پروتکل الحاقی اول به کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۹۷۷ (میلادی Protocol Additional to the Geneva Conventions (Protocol I), 1977, Art. 51) و همچنین در عرف بین‌المللی تبلور یافته است. یکی از اصول بنیادین حاکم بر مخاصمات مسلحانه، اصل «تمایز» میان غیرنظامیان و اهداف غیرنظامی با رزمندگان و اهداف نظامی می‌باشد. به موجب همین ماده، حمله مستقیم به غیرنظامیان یا اهداف غیرنظامی مطلقاً ممنوع است. افزون بر این، حتی در مواردی که هدف، مشروع و نظامی تلقی می‌گردد، هرگونه عملیات جنگی که منجر به وارد آمدن خسارت‌های جانبی به غیرنظامیان یا اموال آنان شود، می‌بایست از آزمون «تناسب» سربلند بیرون آید. بر این اساس، اگر میزان تلفات غیرنظامیان، در مقایسه با مزیت نظامی مورد انتظار، «بیش‌ازحد» و «غیرمتناسب» ارزیابی گردد، چنین اقدامی در زمره جنایات جنگی قرار خواهد گرفت. (International Criminal Court, 1998, Art. 8(2)(b)(iv)) دو اصل تمایز و تناسب، در کنار یکدیگر، اساس و بنیاد حمایت از غیرنظامیان در میانه درگیری‌های مسلحانه را تشکیل می‌دهند.

امروزه تلفات غیرنظامیان به عنوان یکی از اهداف جنگی برای اعمال فشار تبدیل شده است و در نسبت تلفات نظامیان به غیرنظامیان، تغییر بنیادینی رخ داده است. مطالعه‌ای که در سال ۲۰۰۱ با حمایت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ (ICRC) انجام شد، نشان می‌دهد در جنگ جهانی اول، به ازای

هر غیرنظامی که به قتل می‌رسید، ۹ سرباز کشته می‌شد و در سال ۲۰۰۱ به ازای هر سرباز یا رزمنده‌ای که در نبرد کشته می‌شود، ۱۰ غیرنظامی جان خود را از دست داده‌اند. (Epps, 2013: 319) با توجه به فجایع بی‌سابقه‌ای که در سالیان اخیر در عرصه جهانی رخ داده، به نظر می‌رسد این آمار روندی فزاینده به خود گرفته است.

آمریکا در هدف قراردادن غیرنظامیان در جنگ‌ها سابقه‌ای طولانی دارد. یکی از مصادیق کشتار غیرنظامیان توسط نیروهای آمریکایی، فاجعه کشتار جمعی غیرنظامیان در «مای لای» (Mĩ Lai) طی جنگ ویتنام است. در این رخداد تلخ، یگان‌های نظامی آمریکا اقدام به قتل عام شهروندان بی‌دفاع، شامل سالمندان، زنان و حتی کودکان و نوزادان نموده، علاوه بر آن، اموال و اماکن مسکونی را به آتش کشیده و دام‌های اهلی را نیز معدوم کردند. همچنین گزارش‌های موثقی از وقوع خشونت‌های جنسی توسط این نیروها در این حادثه ثبت شده است (Herring, 2025: 3). این اقدامات غیرانسانی در ادوار بعدی نیز تداوم یافته است. نمونه‌هایی از جمله قتل عام غیرنظامیان عراقی توسط تفنگ‌داران دریایی این کشور در منطقه هیداثا (Hidatha) و نیز کشتار بی‌رحمانه غیرنظامیان در افغانستان، اغلب با بهره‌گیری از جنگ‌افزارهای پیشرفته، گواهی بر تداوم این رویه ناقض حقوق بنیادین بشر است (Herring, 2025: 8). حملات آمریکا به یمن، از جمله حمله به بندر «رأس عیسی» که منجر به کشته شدن ده‌ها غیرنظامی شد (The Guardian, 18 June 2025)، نیز در همین راستا است.

در یک نگاه کلی و براساس برآوردهای معتبر، ابعاد حیرت‌انگیز این فجایع در قالب آماری هولناک خودنمایی می‌کند. در یک ارزیابی کلان و براساس برآوردهای معتبر، تلفات انسانی ناشی از مداخلات نظامی مستقیم و غیرمستقیم آمریکا در کشورهایمانند عراق، افغانستان، سوریه، یمن و پاکستان در بازه زمانی ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۳ میلادی، ابعاد حیرت‌انگیزی دارد. بر پایه این تخمین‌ها، مجموع تلفات انسانی مرتبط با این مداخلات، دست‌کم به ۴.۵ تا ۴.۷ میلیون نفر بالغ می‌گردد. این ارقام گویای فاجعه‌بار بودن پیامدهای اقداماتی است که تحت عنوان جنگ یا عملیات نظامی انجام پذیرفته است (Costs of War Project, 23 October 2023).

در آوریل سال ۲۰۲۱ میلادی، رئیس‌جمهور آمریکا با صدور بیانیه‌ای، خروج نیروهای نظامی این کشور از افغانستان را پس از نزدیک به دو دهه حضور نظامی که تحت عنوان «جنگ با تروریسم» آغاز شد، اعلام کرد. این مداخله نظامی تحت هژمونی آمریکا در افغانستان (۲۰۰۱-۲۰۲۱) و جنگ عراق (۲۰۰۳-۲۰۱۱)، همواره موضوع چالش‌های جدی حقوقی و اخلاقی در محافل بین‌المللی درخصوص اخلاقیات اشغال طولانی مدت سرزمین‌های خارجی

بود (Ardila, 2025:280) و وجوه متضاد و دوگانه‌ای را در عمل به اصول حقوق بین الملل و حقوق بشر توسط قدرت‌های بزرگ آشکار ساخت.

در تقابلی آشکار با این واقعیات، همواره این ادعا از سوی مقامات آمریکایی مطرح بوده که این کشور به عنوان پیشتاز در رعایت موازین حقوق بشر و قواعد بین المللی حاکم بر مخاصمات مسلحانه، از بالاترین استانداردهای ممکن تبعیت می‌کند. بر پایه این ادعا، استفاده از فناوری‌های پیشرفته، سامانه‌های هوش مصنوعی، پهپادهای نظارتی و مکانیسم‌های تصمیم‌گیری آنی، ضمانتی برای پرهیز از هدف قراردادن غیرنظامیان و رعایت اصل تمایز عنوان شده است. در تأیید این ادعا، باراک اوباما، رئیس‌جمهور اسبق آمریکا، با اشاره به دقت عملیات هوایی این کشور، بر این موضوع تأکید کرد که «فناوری فوق العاده» در اختیار نیروهای مسلح، آنان را قادر می‌سازد تا ضمن هدف‌گیری دقیق نظامیان، حداکثر ملاحظات لازم را برای جلوگیری از آسیب به غیرنظامیان به کار گیرند. با این حال، واقعیت‌های میدانی و اسناد معتبر، از جمله مدارک طبقه‌بندی‌شده پنتاگون که توسط نشریه نیویورک تایمز منتشر گردید، نشان از وجود فاصله‌ای عمیق بین این ادعاها و عملکرد واقعی دارد. این اسناد حاکی از آن است که هزاران غیرنظامی از جمله کودکان، زنان و سالمندان در کشورهای عراق، سوریه و افغانستان، به صورت سیستماتیک و در نتیجه عدم رعایت اصول بنیادین حقوق بشردوستانه بین المللی از جمله اصل تناسب و تمایز، جان خود را از دست داده‌اند (Khan, Chivers, 13 November 2021, The New York Times).

این ناهمخوانی آشکار میان ادعا و عمل، به گونه‌ای است که آیت الله خامنه‌ای با اشاره به مصادیق عینی آن فرموده‌اند: «بدترین ناقض حقوق بشر، خود آمریکایی‌ها هستند. آنجایی که دنبال یک منفعتی هستند، جان انسان‌های بی‌شمار برایشان می‌شود بی‌ارزش، اصلاً هیچ حقی قائل نیستند؛ آنجایی که نوبت خودشان می‌شود، طلبکار می‌شوند. در همین حمله اشغالگرها به عراق، به بصره، بمب‌های ده تنی زدند! که خود آمریکایی‌ها به آن‌ها می‌گفتند، مادر بمب‌ها. ده تن! مردم زیادی را، غیرنظامیان زیادی را، بچه‌ها و زنان زیادی را کشتند؛ هم در بصره، هم در جاهای دیگر. همان روزها چند تا خلبان آمریکایی ساقط شده بودند، رژیم بعثی عراق این‌ها را آورد توی تلویزیون و با آن‌ها مصاحبه کرد. فریاد آمریکایی‌ها بلند شد که آقا! خلاف قوانین بین المللی عمل کردید؛ اسیر جنگی را نباید بیاورند مصاحبه کند!» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۸۹/۵/۲۷)

نکته حائز اهمیت و درعین حال تأمل برانگیز، عدم وجود پیگرد قضایی یا انتظامی برای عاملان این حوادث است، به گونه‌ای که موارد نادری به تشخیص تخلف، مجازات مسئولان یا حتی پرداخت غرامت به بازماندگان منجر شده است. حال آنکه بسیاری از بازماندگان با

معلولیت‌های شدید و نیاز به مراقبت‌های پزشکی پُر هزینه مواجه هستند (Khan, Chivers, 13 November 2021, The New York Times). این امر، پرسش‌های جدی در مورد کارآمدی مکانیسم‌های نظارتی بین‌المللی و پاسخ‌گویی دولت‌ها در قبال تعهدات حقوق بشری‌شان ایجاد می‌کند.

یکی از ابعاد دیگر نقض حقوق بشر که به‌طور مستقیم به کشتار غیرنظامیان منجر شد، رویکرد دوگانه آمریکا در قبال استفاده از سلاح‌های شیمیایی است. این نوع سلاح‌ها که به‌موجب کنوانسیون منع سلاح‌های شیمیایی مصوب ۱۹۹۷ و اصول بنیادین حقوق بین‌الملل بشردوستانه ممنوع شده‌اند، به‌دلیل ماهیت غیرقابل کنترل و تبعیض‌ناپذیر خود، معمولاً جمعیت غیرنظامی را هدف قرار می‌دهند. موضع‌گیری متناقض آمریکا در دو دوره متفاوت، نمونه بارزی از گزینشی‌بودن معیارهای این کشور را نشان می‌دهد.

در دهه ۱۹۸۰ هنگامی که رژیم عراق به‌طور گسترده از سلاح‌های شیمیایی علیه نیروهای نظامی و جمعیت غیرنظامی ایران استفاده کرد، آمریکا نه تنها واکنشی در مخالفت با این نقض آشکار حقوق بین‌الملل بشردوستانه نشان نداد، بلکه به‌صورت فعال از صدام حمایت کرد. آیت‌الله خامنه‌ای تصریح می‌کنند: «همین دولت آمریکا و رژیم آمریکا، در حملات جنایت‌کارانه‌ای که صدام به ایران می‌کرد و سلاح شیمیایی به کار می‌برد، نه فقط کوچک‌ترین مخالفتی با آن نکردند، بلکه صدام پانصد تُن ماده شیمیایی مرگ‌آور و خطرناک قابل تبدیل به گاز خردل را از آمریکا وارد نمود؛ ... بعد هم که می‌خواستند علیه او در شورای امنیت قطعنامه صادر کنند، آمریکا مانع شد» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۲/۸/۲۹). این تحلیل با اسناد تاریخی تطابق دارد. اسناد نشان می‌دهد که آمریکا در این دوره به کمیسیون انرژی اتمی عراق اجازه داد کشت‌های باکتریایی را برای ساخت سلاح‌های بیولوژیکی وارد کند (U.S. Senate, 2002: Congressional Record). همچنین عراق بیش از ۱۰۰۰ تن تیودی گلیکول که پیش‌ساز گاز خردل محسوب می‌شود، از اروپا و آمریکا وارد کرد و استفاده از این سلاح‌ها به موفقیت نظامی عراق بین سال‌های ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۶ منجر شد (Ali, 2001: 47). به گزارش هفته‌نامه نیوزویک با وجود مخالفت‌های برخی اعضای وزارت دفاع آمریکا، دولت ریگان اجازه فروش طیف وسیعی از تجهیزات و مواد را به عراق صادر کرد. طبق اسناد محرمانه مربوط به کنترل صادرات وزارت تجارت که توسط نشریه نیوزویک به‌دست آمد، فهرست خرید شامل یک پایگاه داده رایانه‌ای برای وزارت کشور صدام که احتمالاً به‌منظور ردیابی مخالفان سیاسی طراحی شده بود، هلیکوپترهایی برای جابه‌جایی مقامات عراقی و تجهیزات شیمیایی برای کمیسیون انرژی اتمی عراق (IAEC) بود. به‌ویژه محموله‌های متعددی از «باکتری/ قارچ/ پروتوزوآ»

(bacteria/fungi/protozoa) نیز به این کمیسیون ارسال شد (Newsweek, 2002, September 23). این رویکرد منجر به کشتار و مصدومیت هزاران غیرنظامی ایرانی شد که تاکنون از پیامدهای بلندمدت آن رنج می‌برند.

در مقابل در بحران سوریه در سال ۲۰۱۳، مقامات آمریکایی با اتهام استفاده از سلاح شیمیایی به دولت سوریه، این موضوع را «خط قرمز» خود اعلام کردند. آیت الله خامنه‌ای در این خصوص اشاره می‌کند که درحالی آمریکا در مورد سوریه جنجال‌آفرینی کرد و سلاح شیمیایی را خط قرمز خواند، که در دهه ۱۹۸۰ به صدام در استفاده از همین سلاح‌ها علیه ایران کمک نمود. ایشان این رفتار را «منافقانه» توصیف می‌کنند و تصریح می‌فرمایند: «رفتار منافقانه یعنی این؛ اینجا سلاح شیمیایی می‌شود خط قرمز، آنجا سلاح شیمیایی چون در مقابل ملّتی است که حاضر نیست زیر بار آمریکا برود، می‌شود یک امر مجاز که باید به آن کمک هم کرد» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۲/۸/۲۹). نمونه دیگر از کشتار گسترده غیرنظامیان توسط آمریکا، بمباران اتمی هیروشیما و ناکازاکی در سال ۱۹۴۵ است که منجر به کشتار بیش از ۲۰۰ هزار نفر شد. این حمله یکی از بارزترین مصادیق نقض آشکار اصل تفکیک میان اهداف نظامی و جمعیت غیرنظامی در عرصه بین‌الملل محسوب می‌شود. استفاده عمدی از سلاح اتمی علیه دو شهر مسکونی و پرجمعیت، نشان‌دهنده نادیده گرفتن کامل حقوق بنیادین غیرنظامیان و اصل تناسب در مقیاسی بی‌سابقه است. آیت الله خامنه‌ای با ردّ توجیه آمریکا مبنی بر «کاهش تلفات جنگ» به منظور آشکار ساختن چهره حقیقی این رخداد، خاطرنشان می‌سازند: «این بمب‌ها در تابستان ۱۹۴۵ میلادی بر روی این دو شهر افتاد و منفجر شد و این جنایت اتفاق افتاد؛ درحالی که چهار ماه پیش از آن هیتلر که رکن اصلی جنگ بود، خودکشی کرده بود و روز قبل از او هم موسولینی رئیس‌جمهور ایتالیا که او هم رکن دوم جنگ بود، دستگیر شده بود؛ و این هم که پای سوّم جنگ بود، از دو ماه قبل اعلام کرد که آماده تسلیم است؛ جنگی وجود نداشت، اما این بمب‌ها منفجر شد. چرا؟ چون این بمب‌ها ساخته شده بود، باید یک جایی آزمایش می‌شد... بهترین فرصت این بود که به بهانه جنگ این بمب‌ها را ببرند روی سر مردم بی‌گناه هیروشیما و ناکازاکی بیندازند تا معلوم شود که آیا درست عمل می‌کند یا نه!» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۲/۸/۲۹).

۳-۲. نقض‌های فاحش حقوق بشری در زندان‌های آمریکا از جمله گوانتانامو و ابوغریب

نقض‌های فاحش حقوق بشر در زندان‌های آمریکا به‌ویژه در بازداشتگاه‌های گوانتانامو و ابوغریب، نمونه‌هایی برجسته از رفتار دوگانه این کشور در حوزه حقوق بشر است که از منظر

حقوق بین‌الملل بشردوستانه و حقوق بشر، تناقض آشکار و نقض‌های عمیق و گسترده‌ای را به نمایش می‌گذارد.

در زندان گوانتانامو، بازجویان و کارکنان پزشکی نظامی به‌صورت نظام‌مند از روش‌های تهاجمی علیه بازداشت‌شدگان به‌منظور تحمیل فشارهای فیزیکی و روانی و گرفتن اقرار استفاده می‌کردند. این روش‌ها شامل محرومیت طولانی‌مدت از خواب، انزوای مطلق، قرار دادن بدن در وضعیت‌های توأم با درد، شبیه‌سازی خفگی (واتربردینگ) و ضرب و شتم بازداشت‌شدگان می‌شد. همچنین مدارکی وجود دارد که نشان می‌دهد که شکنجه‌گران از تحریکات جنسی و توهین‌های هدفمند به نمادهای مقدس اسلامی به‌منظور افزایش فشار روانی بهره می‌بردند. اطلاعات پزشکی بازداشت‌شدگان به مشاوران علوم رفتاری و مجریان راهکارهای بازجویی انتقال یافته و نقش روان‌شناسان و روان‌پزشکان در به‌کارگیری استرس‌های شدید و دردناک برای استخراج اطلاعات، با مستندات معتبر ثبت شده است. مراجع بین‌المللی حقوق بشری، از جمله کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، این شیوه‌ها را مصداق رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی و شکنجه توصیف کرده و آن را نقض جدی کنوانسیون‌ها و اعلامیه‌های بین‌المللی دانسته‌اند (Clark, 2006: 571).

همچنین جای تأمل جدی دارد که از حدود ۸۰۰ زندانی گوانتانامو، تنها ۱۰ نفر به اتهامات رسمی محکوم شده و ۹ نفر در دادگاه‌های نظامی محاکمه گردیده‌اند؛ باین‌حال، براساس گزارش‌های «گروه کاری گوانتانامو» در دوران ریاست جمهوری اوباما، تعدادی از زندانیان ملقب به «زندانیان ابدی» بدون هیچ محاکمه‌ای به‌صورت نامحدود در بازداشت به‌سر می‌برند. (Bridge Initiative Team, 19 July 2020: 23-24) گزارش‌های مختلف از بازداشتگاه گوانتانامو علاوه بر موارد مذکور، شامل نگهداری زندانیان در وضعیت‌های فشار جسمی شدید (stress positions)، محرومیت حسی، انزوای طولانی‌مدت، بازجویی‌های طاقت‌فرسای متوالی تا بیست ساعت، پوشاندن صورت در زمان انتقال و بازجویی، برهنه کردن زندانیان، اصلاح اجباری مو و استفاده هدفمند از ترس مانند هراس از سگ به‌منظور ایجاد فشار روانی گسترده بوده است (Pearlman, 2015, p.1124).

از سوی دیگر، زندان ابوغریب نیز نمادی از نقض فاحش حقوق بشر توسط آمریکا است که شامل شکنجه‌های فیزیکی و روانی علیه زندانیان می‌باشد. به گزارش آنتونیام تاگوبا ژنرال بازنشسته ارتش آمریکا، شواهد مستندی از «سوءاستفاده‌های سادیسمی، بی‌پرده و غیرقابل‌بخشش» را بیان می‌دارد؛ اقداماتی چون ریختن آب سرد بر زندانیان برهنه، ضرب و شتم شدید با وسایل مختلف و تحقیر و شکنجه‌های جنسی بارزترین موارد ثبت شده است. همچنین به‌کارگیری روش واتربردینگ، قرار دادن لوله‌های تغذیه در بینی برای غذا دادن اجباری به زندانیان، تغذیه و آب‌رسانی مقعدی با

استفاده از وسایل غیرانسانی همچون شلنگ باغچه از جمله رفتارهایی بوده که در این مجموعه بازداشتگاه‌ها گزارش شده است (Bridge Initiative Team, 19 July 2020: 14, 38-47). کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تأکید کرده است که بازداشت‌شدگان نوجوان در زندان ابوغریب و پایگاه هوایی بگرام با همان خشونت و فشارهای روانی و جسمی بازداشت‌شدگان بزرگسال مواجه بوده‌اند. ترکیب گزارش‌ها از نهادهای حقوق بشری بین‌المللی، شامل صلیب سرخ بین‌المللی، سازمان عفو بین‌الملل و گواهی‌های مستقیم سربازانی که شاهد یا عامل این رفتارهای ضدانسانی بوده‌اند جمع‌آوری شده توسط پنتاگون، نمایانگر شکنجه کودکان توسط نگهبانان، محرومیت از ملاقات با خانواده یا وکیل و ترساندن سیستماتیک کودکان و حتی گزارش‌هایی مبنی بر گازگرفتگی کودکان توسط سگ است. برای نمونه، یک تحقیق پنتاگون گزارش داد که «یک سگ بدون پوزبند به سلولی که دو کودک در آن نگهداری می‌شدند، رها شدند تا سگ پارس کند و آن‌ها را بترساند. کودکان جیغ می‌کشیدند و کودک کوچک‌تر سعی کرد پشت بزرگ‌تر پنهان شود، درحالی‌که یک سرباز اجازه داد سگ تا فاصله ۳۰ سانتی متری آن‌ها نزدیک شود» (Clark, 2006: 575).

مطالعات و گزارش‌های رسمی معتبر حقوق بشری به‌طور جامع و مستدل نشان داده‌اند که این موارد، تنها بخش کوچکی از نقض‌های فاحش، سیستماتیک و مکرر حقوق بشر توسط آمریکا است؛ نقضی که به قواعد آمره حقوق بین‌الملل، به‌ویژه ممنوعیت مطلق شکنجه و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، بی‌اعتنایی می‌کند.

این وضعیت، نشان‌دهنده استمرار و نهادینه شدن رویه‌های ناقض حقوق بنیادین بین‌المللی از جمله ممنوعیت شکنجه و تضمین دادرسی عادلانه در آمریکا است. فجایعی که توسط دولت آمریکا در زندان‌های گوانتانامو و ابوغریب رخ داد به قدری دهشتناک بود که به گفته دکتر برک وایت استاد دانشگاه پنسلوینیای آمریکا، این موارد هویت آمریکایی و بینش جهانی نسبت به آمریکا در خصوص حقوق بشر را به‌طور اساسی دگرگون کرده است (Burke white, 2021: 16 (2), 173-174). سیاست بازداشت‌های نامحدود، شکنجه و برخوردهای ضدانسانی محدود به این دو بازداشتگاه نیست، بلکه در کشورهای متعدد، از جمله افغانستان و لهستان، بازداشتگاه‌های مخفی متعددی وجود دارد که افراد بدون محاکمه در آن‌ها تحت شکنجه قرار گرفته‌اند؛ همان‌طور که در پرونده‌های مطرح‌شده در دیوان اروپایی حقوق بشر - مانند پرونده خالد المصری علیه مقدونیه (El-Masri v. the Former Yugoslav Republic of Macedonia, 2012: 1, 21, 37, 42, 43, 44, 46, 74, 191) و پرونده حسین (ابو زبیده) علیه لهستان (Husayn (Abu Zubaydah) v. Poland, 2015: 15-20) و پرونده النشیری علیه لهستان (Al-Nashiri v. Poland, 2015: 3, 580) - مستند شده است.

آیت‌الله خامنه‌ای با اتکا به شواهد موجود، اتهامات حقوق بشری آمریکا را به‌شدت نقد کرده و ضمن اشاره مستقیم به زندان‌های گوانتانامو و ابوغریب، این اقدامات را نمونه‌ای از نقض عملی و فاحش حقوق بشر توسط کسانی می‌داند که خود به ادعای دفاع از حقوق بشر مشهورند. ایشان با اشاره مستقیم به شکنجه و بازداشت‌های فراقضایی، ادعای حقوق بشری آمریکا را به چالش می‌کشند و می‌فرمایند: «اما در مورد حقوق بشر؛ این‌ها چه کار کردند؟... زندان گوانتانامو را ایجاد کردند. چرا آمریکایی‌ها افرادی را گرفتند و چند سال در اینجا بدون محاکمه در سخت‌ترین شرایط نگه داشتند؟ این‌ها حقوق بشر است؟» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۷/۳/۲). ایشان در مورد زندان گوانتانامو خاطرنشان ساختند که: «زندان گوانتانامو در مقابل چشم دنیا است؛ چرا آمریکایی‌ها افرادی را گرفتند و چند سال در اینجا بدون محاکمه در سخت‌ترین شرایط نگه داشتند؟ یکی از علل پیروزی او باما این بود که در تبلیغات انتخاباتی‌اش وعده نمود که زندان گوانتانامو را تعطیل خواهد کرد و نکرد! هشت سال در رأس کار بود و این زندان باقی ماند، الان هم هست. اگر الان هم به فرض این زندان تعطیل بشود، سابقه این زندان و جنایاتی که در این زندان انجام گرفته، باید دنبال بشود؛ سازمان ملل باید این پرونده را دنبال کند. کسانی را - اغلب از افغانستان و از بعضی جاهای دیگر - بگیرند، بیاورند، ببرند آنجا در آن شرایط سخت نگه دارند، با دستبند، پابند، چشم‌بند، با وضع تغذیه بسیار نامناسب و وضع زیستی بسیار بد این‌ها را چند سال نگه‌دارند. این‌ها شوخی است؟ این را باید سازمان ملل حتماً دنبال کند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۷/۳/۲). این سخن ضرورت بررسی و پیگیری‌های حقوقی و بین‌المللی جدی برای احقاق حقوق قربانیان و پیشگیری از تکرار چنین فجایع هولناک را بیش‌ازپیش نمایان می‌سازد. معظّم‌له همچنین به مسئله زندان ابوغریب عراق نیز اشاره کرده و فرمودند: «شکنجه‌هایی که در زندان ابوغریب عراق انجام گرفته، شکنجه‌هایی است که در دستگاه‌های شکنجه‌گری دنیا مانند رژیم صهیونیستی و مانند آن - که سرآمد شکنجه‌گری هستند - کم‌نظیر است؛ یا دستگاه شکنجه‌گری زمان رژیم پهلوی که سرشته‌دار آن‌ها هم اسرائیلی‌ها بودند؛ شکنجه‌هایی که در زندان ابوغریب شد، از همه آن‌ها بدتر و بالاتر بود. حُب حالا آمریکایی‌ها اخراج شدند از آنجا، زندان ابوغریب دست خود عراقی‌ها افتاد، اما پرونده، باید دنبال بشود؛ یک مسئله بسیار مهم است. شبیه زندان ابوغریب، زندانی بود در افغانستان - زندان آمریکایی مستقر در افغانستان که در اختیار دولت افغانستان نبود، در اختیار آمریکایی‌ها بود - که افغان‌ها شکایت می‌کردند، مسئولان افغان ناراحت بودند، همان کارهایی که در زندان گوانتانامو و ابوغریب می‌شد، در این زندان افغانستان هم انجام می‌گرفت. در اروپا هم زندان‌هایی داشتند که حالا آن‌ها را ما خیلی مطلع نیستیم» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷/۳/۲). درنهایت آنچه در عمل قابل مشاهده است، تضادی

روشن و فاحش با ادعاهای ظاهری و شعارهای رسمی آمریکا درباره حقوق بشر است که حکایت از بهره‌برداری ابزاری و دوگانه از حقوق بشر^۵ در جهت منافع ملی آمریکا دارد. از این‌رو مسئله حقوق بشر در دست آمریکایی‌ها یک مسئله کاملاً ابزاری است. آن‌ها هر جا که منافع‌شان اقتضا کند، از این واژه استفاده می‌کنند و هر جا که پای منافع خودشان در میان باشد، بدترین جنایات را مرتکب می‌شوند و پاسخ‌گوی این فجایع نیستند.

۳-۳. تبعیض نژادی ساختاری

نژادپرستی سیستماتیک و ساختاری، اشکالی از نژادپرستی هستند که به‌صورت فراگیر و عمیق در سیستم‌ها، قوانین، سیاست‌های نوشته‌شده یا نانوشته، رویه‌های ریشه‌دار و باورها و نگرش‌های تثبیت‌شده جای گرفته‌اند که منجر به ایجاد، تحمل و تداوم رفتارهای ناعادلانه گسترده علیه افراد به حاشیه رانده شده می‌گردند (National Academies of Sciences, 2023: 34). بند ۱ ماده ۱، کنوانسیون بین‌المللی حذف تمامی اشکال تبعیض نژادی (ICERD)، تبعیض نژادی را به‌صورت «تمایزها، محرومیت‌ها، محدودیت‌ها یا ترجیحات مبتنی بر نژاد» تعریف می‌کند که «هدف یا اثر» آن‌ها، باطل یا تضعیف کردن به‌رسمیت‌شناسی، تمتع یا اعمال حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین به‌صورت برابر در هر حوزه‌ای از زندگی عمومی است.

در آمریکا، نابرابری‌ها و شکاف‌های نژادی ریشه در سیاست‌ها و روش‌هایی دارند که «تبعیض نژادی ساختاری»^۶ (Structural Racialization) را تداوم می‌بخشند. در بافت آمریکا، پیامدهای تبعیض نژادی ساختاری، نابرابری‌های پیشین نژادی و قومی را تقویت کرده و گسترش می‌دهند و دسترسی عادلانه به خدمات، منابع و فرصت‌هایی همچون مسکن، مراقبت‌های بهداشتی، آب آشامیدنی و بهداشت، آموزش، فرصت‌های اقتصادی، و آزادی‌ها و حقوق مندرج در قانون اساسی آمریکا را محدود می‌سازند (Ake et al., 2019: 1). در این کشور، با وجود تغییراتی که در طول سال‌ها در قوانین حاکم بر رفتار با گروه‌های نژادی و قومی سرکوب شده رخ داده است، مزایا و قدرت مرتبط با «سفیدپوستی» و نابرابری‌های مرتبط با «رنگین‌پوستی» همچنان پابرجا بوده و در طول زمان تطبیع می‌یابند. هر چند نژادپرستی با ایده‌آل‌های دموکراتیک ناسازگار است، هر دو به‌عنوان ستون‌های جامعه و فرهنگ آمریکایی پابرجا هستند (Griffith et al., 2007: 1). اگرچه قوانین مدنی دهه ۱۹۶۰ در آمریکا، تبعیض را غیرقانونی اعلام کردند، لیکن در عمل این قوانین به‌تنهایی قادر به جلوگیری از وقوع تبعیض نیستند. نابرابری‌های نژادی و پیامدهای اجتماعی-اقتصادی و بهداشتی ناشی از آن‌ها همچنان وجود دارند و سیستم‌های ناعادلانه و عمیق ریشه‌داری پابرجا هستند که استمرار شیوه‌ها،

سیاست‌ها، قوانین و باورهای آشکارا تبعیض‌آمیز گذشته را تداوم می‌بخشند (Braveman et al., 2022: 172).

بر این اساس نژادپرستی در آمریکا را نمی‌توان صرفاً به‌عنوان پدیده‌ای متکی بر تعصبات فردی تحلیل کرد. بررسی‌های علمی و گزارش‌های نهادهای معتبر بین‌المللی نشان می‌دهد که این پدیده به‌شکل ساختاریافته (Structural) و نهادینه در قوانین، رویه‌های قضایی، سیاست‌های پلیس و نهادهای اجتماعی این کشور تثبیت شده است. این ساختار تبعیض‌آمیز، به‌طور سیستماتیک امکان دسترسی برابر شهروندان به عدالت، آموزش، اشتغال، مسکن و مراقبت‌های بهداشتی را براساس معیارهای نژادی محدود می‌سازد. شواهد عینی این ادعا را می‌توان در آمارهای ناهمگون مربوط به احکام کیفری، برخوردهای خشونت‌بار پلیس با اقلیت‌های نژادی، و همچنین در قوانین انتخاباتی که به‌صورت غیرمستقیم حق رأی گروه‌های خاصی را تحدید می‌کند، مشاهده نمود. این وضعیت در تناقضی آشکار با ادعاهای رسمی این کشور در زمینه پایبندی به برابری و حقوق بشر قرار دارد و نمونه‌ای بارز از شکاف میان «گفتار» و «کردار» در منظومه حقوقی-اجتماعی آمریکا است. برای نمونه در سال ۲۰۲۱ در چندین ایالت آمریکا بسته‌ای از قوانین انتخاباتی جدید طراحی و مطرح شد که از طریق الزام‌های سخت‌گیرانه برای ثبت‌نام و احراز هویت، کاهش فرصت‌های رأی دادن زود هنگام و محدود کردن صندوق‌های رأی‌گیری غیابی، به‌طور نامتناسبی حق رأی افراد رنگین‌پوست و سایر گروه‌های حاشیه‌نشین را محدود می‌کرد. در کنار این سیاست‌ها، تغییر مرزهای حوزه‌های انتخاباتی به‌شیوه‌ای حزبی و نژادی (جریمندرینگ)^۷ به کاهش وزن مؤثر آرای این گروه‌ها و محروم‌سازی آن‌ها از نمایندگی مؤثر در سطوح مختلف حکومت می‌انجامد، و در نتیجه بخشی از سازوکار ساختاری نژادپرستی در زمینه مشارکت سیاسی و سلامت جمعیت را بازتولید می‌نماید (Braveman et al., 2022: 173). مورد دیگر در حوزه مسکن است که دولت آمریکا، «به‌عنوان یک اصل سیاستی در ساختارهای رسمی خود تبعیض نسبت به املاک را برای سیاه‌پوستان و آفریقایی تبارها اجرا می‌کند» (Banaji et al., 2021: 6-7).

درخصوص تبعیض نژادی علیه سیاه‌پوستان، آیت‌الله خامنه‌ای فرمودند: «امروز مثل سال‌های گذشته، سیاهان آمریکا همچنان تحت فشار و مورد ظلم و ستم و تبعیض‌اند. در سال ۷۱ یا ۷۲ در زمان ریاست جمهوری پدر همین بوش بر اثر ظلم واضحی که علیه سیاه‌پوستان به‌وقوع پیوسته بود، شورش بزرگی در بعضی از ایالت‌های آمریکا به‌وجود آمد. در زمان رئیس‌جمهور فعلی آمریکا، در شمال افغانستان، در یک زندان جمع کثیری زندانی را به رگبار بستند و قتل‌عام کردند. آن وقت می‌گویند در فلان کشور یا در ایران اسلامی به فلان زندانی اهانت شده؛ ... نقض حقوق بشر در

آمریکا و به وسیله آمریکایی ها در دنیا از همه کشورها بیش تر است» (خامنه ای، بیانات: ۱۳۸۴/۱/۱). ایشان با اشاره به تداوم این وضعیت ضمن تأکید بر نژادپرستی ساختاری در آمریکا، با تأکید بر رفتار جنایت بار دولت و پلیس آمریکا با سیاهپوستان تصریح می کنند که «... متهم سیاهپوست یا مظنون سیاهپوست، محکوم به انواع سختی ها است، حتی مرگ» (خامنه ای، بیانات: ۱۳۹۷/۳/۲). همچنین با اشاره به عملکرد پلیس آمریکا می فرمایند: «اقتدار را با ظلم نباید اشتباه کرد؛ اقتدار را با حد و مرز نشناختن و بی مهار حرکت کردن نباید اشتباه کرد. برای مثال فرض کنید در بعضی از کشورها - فرضاً در آمریکا - پلیس خیلی مقتدر است؛ لکن می زنند بی گناه ها را می کشند؛ کسی را به عنوان اینکه مثلاً می خواسته اسلحه بکشد، پانزده شانزده گلوله می زنند ... این اقتدار، اقتدار مطلوبی نیست؛ اقتدار همراه با ظلم است؛ این اقتداری است که در نهایت، ایجاد امنیت نمی کند، ایجاد ناامنی می کند؛ خود این، عامل ناامنی می شود - بعد هم که می روند دادگاه، دادگاه ها هم این ها را تبرئه می کنند که می شنوید» (خامنه ای، بیانات: ۱۳۹۴/۲/۶). در این خصوص آمار قتل های پلیس آمریکا توسط سایت Mapping Police Violence (MPV) که یکی از معتبرترین منابع داده ای در زمینه خشونت پلیس می باشد، قابل ملاحظه است. این آمار در سال ۲۰۲۴، ۱۳۷۹ نفر گزارش شده است. که از این تعداد ۵۹۸ نفر سفیدپوست و ۷۸۱ نفر سیاهپوستان، بومیان و اقلیت ها هستند (<https://mappingpoliceviolence.org/>). یکی از موارد معروف در این زمینه، قتل مرد سیاهپوستی به نام جورج فلوید در سال ۲۰۲۰ است که به عنوان نمادی از تبعیض نژادی و خشونت نظام مند پلیس آمریکا مورد توجه افکار عمومی جهانی قرار گرفت. در نتیجه، می توان گفت که از منظر منظومه فکری معظم له، با وجود ادعاهای متکبرانه و شعارهای پُرطمطراق حقوق بشری آمریکا، عملاً نژادپرستی و تبعیض نهادینه در نظام حقوقی و اجتماعی آن تداوم یافته است. به اذعان استاد برجسته آمریکایی، شکافی انکارناپذیر در آمریکا وجود دارد. برای برخی اعضای جامعه، رویای آمریکایی تجلی گر آزادی و دموکراسی است. در حالی که برای دیگران، به ویژه رنگین پوستان، «کابوس آمریکایی» شامل سرکوب، تبعیض و نژادپرستی است. این شکاف، که بر پایه ریاکاری و سلطه گری سفیدپوستی شکل گرفته، منجر به تفاوت هایی در تجربیات زیسته می شود (Wright II et al., 2022: 6).

این نقدها در بستر تاریخی نیز قابل ردیابی است. آیت الله خامنه ای با اشاره به گذشته برده داری در آمریکا می فرمایند: «ربودن و اسیر کردن سیاهان، یکی از ماجراهای گریه آور تاریخ [است] که نظام سلطه آمریکا و امثال آن دوست ندارند این داستان احیا بشود، [که يك نمونه اش] همین مسئله غلام و کنیز گرفتن مردم آفریقا است. انسان آزاد را ... به اسارت می گرفتند؛ الان سیاهانی که در آمریکا هستند، از نسل آن هائند. چند قرن آمریکایی ها این فشار عجیب را آوردند. انسان امروز چطور

می‌تواند این‌ها را فراموش کند؟ با همه این حرف‌ها هنوز هم در آمریکا بین سیاه و سفید تبعیض هست» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۲/۸/۲۹). دکتر فالدکون بریج در کتاب خویش به ربودن سیاه‌پوستان از آفریقا در هر سنی از یکماه تا پنجاه ساله و حمل آن‌ها با کشتی‌های حمل بار تصریح می‌نماید (Falconbridge, 1788:12-15). شرایط بردگان بسیار وحشتناک بود، صدها نفر با جریان هوای کم و بهداشت ضعیف، در کنار هم جمع شده بودند. آفریقایی‌های اسیر از بیماری‌های جسمی و مشکلات روحی، بی‌رحمی کاپیتان و خدمه و استثمار جنسی رنج می‌بردند. در نتیجه، میزان مرگ و میر آن‌ها بالا بود، به این معنی که از بیش از ۱۲.۵ میلیون آفریقایی که از طریق تجارت برده ربوده و قاچاق شدند، تنها ۱۰.۷ میلیون نفر زنده به مقصد رسیدند. (Equal Justice Initiative, 2023. <https://eji.org/report/transatlantic-slave-trade/>) این واقعیت که آمریکا این تاریخ تلخ را فراموش کرده است، نمایانگر اجتناب این کشور از پذیرش مسئولیت‌های حقوق بشری خود می‌باشد. تبعیض نژادی پایداری که امروزه میان سیاه‌پوستان، اقلیت‌های نژادی و سفیدپوستان در آمریکا وجود دارد، نه یک تصادف، بلکه ادامه مسیر تاریخی و ساختاریافته‌ای است که این کشور درخصوص آفریقایی‌های ربوده شده، اتخاذ کرد.

نتیجه‌گیری

با اتکا به چارچوب نظری آیت‌الله خامنه‌ای و در چارچوب تحلیل گفتمان انتقادی، پژوهش حاضر به واکاوی الگوی رفتاری دوگانه آمریکا در عرصه حقوق بشر بین‌المللی پرداخت. یافته‌ها در سه سطح گفتمانی، ساختاری و عملی نشان دادند که گفتمان رسمی آمریکا در حمایت از حقوق بشر با رویه عملی این کشور که متضمن نقض‌های سیستماتیک حقوق بشر است، در تناقض آشکار قرار دارد.

در سطح گفتمانی، تناقض میان ادعاهای رسمی و عملکرد واقعی در قبال متحدان و مخالفان حاکی از آن است که حقوق بشر برای این کشور نه یک ارزش ذاتی، بلکه به ابزاری سیال برای پیشبرد اهداف ژئوپلیتیک، توجیه مداخلات یک‌جانبه و اعمال فشار بر رقبا و مخالفان تقلیل یافته است. در سطح ساختاری، نفوذ گسترده بر نهادهای بین‌المللی از جمله سازمان ملل متحد، شورای امنیت و دیوان کیفری بین‌المللی، توانایی این نهادها را در تحقق عدالت جهانی تضعیف کرده و اعتبار حقوق بین‌الملل را به چالش کشیده است.

در سطح عملی نیز، انباشت مستندات معتبر از نقض‌های سیستماتیک حقوق بشر ارتكابی توسط آمریکا، شکاف ژرف نظریه و عمل را عیان می‌سازد. مصادیقی چون نقض حقوق بشر در زندان‌های گوانتانامو و ابوغریب، کشتار غیرنظامیان و تلفات انسانی ناشی از مداخلات مستقیم و غیرمستقیم

در عراق، افغانستان، سوریه، یمن و...، بمباران اتمی هیروشیما و ناکازاکی، حمایت نامحدود از رژیم اسرائیل و تبعیض نژادی ساختاری در داخل آمریکا، گواهی بر شکاف عمیق میان ادعا و عمل هستند. این پژوهش مؤید آن است که در نظام بین الملل فعلی که تحت تأثیر ساختارهای قدرت نامتوازن است، مفاهیم هنجاری مانند حقوق بشر می‌توانند به آسانی در خدمت گفتمان‌های سلطه قرار گیرند. واقعیت این است که نفوذ آمریکا بر نهادهای بین المللی، کارآمدی آن‌ها را در تحقق عدالت تضعیف کرده و امپراتوری رسانه‌ای این کشور نیز به ابزاری برای توجیه و عادی‌سازی این رفتار دوگانه و هدایت افکار عمومی جهانی بدل شده است. بر این اساس، مستندسازی فاصله میان شعارهای حقوق بشری و عملکرد واقعی آمریکا نشان می‌دهد آنچه با عنوان «حقوق بشر آمریکایی» عرضه می‌شود، نه یک مفهوم معتبر حقوقی و ارزش اخلاقی، بلکه ابزاری برای مشروعیت‌بخشی به سیاست‌های یک‌جانبه و تثبیت هژمونی این کشور در عرصه بین المللی است.

در نهایت یافته‌های پژوهش حاضر در دو سطح نظری و کاربردی قابل تحلیل است. در سطح نظری، این مطالعه به گسترش ادبیات انتقادی حقوق بین الملل کمک می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه مفاهیم هنجاری همچون حقوق بشر می‌توانند در خدمت اهداف سلطه طلبانه و سیاست خارجی به کار گرفته شوند. این یافته‌ها به فهم بهتر شکاف میان گفتمان حقوق بشری و کاربرد عملی آن در روابط بین الملل کمک می‌نماید و اهمیت تحلیل انتقادی ادعاهای حقوق بشری را در پرتو منافع سیاسی و امنیتی بازیگران دولتی تبیین می‌کند. در سطح کاربردی، شناخت این دوگانگی برای سیاست‌گذاران و حقوق‌دانان بین الملل اهمیت دارد، زیرا امکان ارزیابی دقیق‌تر ادعاهای حقوق بشری و تشخیص انگیزه‌های سیاسی نهفته در آن‌ها را فراهم می‌آورد. سرانجام واکاوی علمی و انتقادی رفتار دوگانه قدرت‌های بزرگ در حوزه حقوق بشر، نه تنها برای فهم بهتر نظام بین الملل، بلکه برای مقابله هوشمندانه با سیاست‌های سلطه‌گرایانه ضروری است. آنچه از تحلیل حاضر برمی‌آید، لزوم بازنگری جدی در ساختار نهادهای بین المللی و ضرورت استقرار نظامی است که در آن حقوق بشر نه براساس منافع سیاسی، بلکه بر پایه عدالت و کرامت انسانی به طور یکسان برای همه اعمال شود.

پی‌نوشت‌ها:

۱. پس از ابراز نگرانی عمیق آلبانی از وخامت اوضاع در غزه از اکتبر ۲۰۲۳، تأیید کیفرخواست‌های دیوان کیفری بین المللی علیه مقامات اسرائیلی از جمله بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر، به اتهام جنایات جنگی و همچنین کمپین او برای ترغیب کشورها به اعمال فشار بر اسرائیل برای توقف بمباران ۲۱ ماهه غزه، وی توسط دولت آمریکا به اتهام یهودستیزی و حمایت از تروریسم تحریم شد (Human Rights Centre "Antonio Papisca", 2025). این تحریم و اعمال فشار علیه گزارشگر ویژه شورای

- حقوق بشر نشان‌دهنده تناقضات بنیادین در سیاست‌های خارجی آمریکا است. که از طرفی در بیانیه‌های رسمی خود نسبت به جنایات جنگی و نقض حقوق بشر هشدار می‌دهد و از سوی دیگر از ناقضان حقوق بشر حمایت می‌کند.
۲. در مناظرات انتخاباتی ۲۰۱۶، دونالد چندین بار تأکید کرد که باراک اوباما و هیلاری کلینتون «بنیان‌گذار» یا «سازنده» داعش بوده‌اند- <https://www.politico.com/story/2016/09/donald-trump-hillary-clinton-isis-228749>, 09/27/2016)
۳. هیتلر در ۳۰ آوریل ۱۹۴۵، در برلین، با شلیک گلوله به سر و مصرف سیانور خودکشی کرد. <https://www.historyplace.com/worldwar2/timeline/death.htm>
۴. شامل ریختن آب بر روی پارچه‌ای است که صورت و مجاری تنفسی فرد را می‌پوشاند تا حس غرق شدن را درک کند.
۵. آیت‌الله خامنه‌ای می‌فرماید: «این‌ها انجام‌دهندگان همان کسانی هستند که دم از حقوق بشر می‌زنند» (خامنه‌ای، بیانات: ۱۳۹۷/۳/۲)
۶. مجموعه‌ای از روش‌ها، هنجارهای فرهنگی و چالش‌های نهادی که هم بازتاب‌دهنده پیامدهای نژادی در جامعه هستند و هم به‌طور هم‌زمان در ایجاد و حفظ آن‌ها نقش دارند.
۷. Gerrymandering یک مانور سیاسی است که با دستکاری در مرزهای جغرافیایی حوزه‌های انتخاباتی موجب تحریف نتایج انتخابات به نفع یک حزب می‌شود و به یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های سیاسی و اجتماعی آمریکا تبدیل شده است. شواهد فراوانی در تاریخ انتخابات آمریکا وجود دارد که این روش به احزاب مختلف در قدرت، مزیت ناعادلانه‌ای بخشیده است (Deshpande et al., 2023: 1-3).

منابع

بیانات و سخنرانی‌ها و پیام‌های مقام معظم رهبری نمایه شده در سایت: khamenei.ir

1. Agussalim, A., Hermawanto, A., & Heriningsih, S. (2025). Veto and the UN Security Council's Failure to Resolve the Israeli-Palestinian Conflict. RSF Conference Series: Business, Management and Social Sciences, 5(2), 146–153. DOI: <https://doi.org/10.31098/bmss.v5i2.970>
2. Ake, Wendy, Elsheikh, E., Menendian, S., Montojo, N., Moore, E., & Sisemore, B. (2019). Structural racism and disparate impacts in the United States: Request for early-warning measures/urgent action procedures to the United Nations Committee on the Elimination of Racial Discrimination (ICERD) in review of the United States of America. Othering & Belonging Institute, University of California, Berkeley
3. Al Nashiri v. Poland, ECtHR, Application no. 28761/11, 16/02/2015
4. Ali, Javed. (2001). Chemical weapons and the Iran-Iraq War: A case study in noncompliance. The Nonproliferation Review, 8(1), 43–58.
5. Ardila, Camilo. (2025). Against Victory: Decolonising Justice After War. Millennium: Journal of International Studies, 53(2), 279–304
6. Banaji, Mahzarin R., Fiske, Susan T., and Massey, Douglas S. (2021). Systemic racism: Individuals and interactions, institutions and society. Cognitive Research: Principles and Implications, 6(82), 1–21.
7. Baumann, Max-Otto., & Haug, Sebastian. (2024, April). Financing the United Nations: Status quo, challenges and reform options (FES New York Analysis, Global and Regional Order). Friedrich-Ebert-Stiftung. <https://ny.fes.de>
8. Braveman, Paula A., Arkin, Elaine, Proctor, Dwayne, Kauh, Tina, & Holm, N. (2022). Systemic and structural racism: Definitions, examples, health damages, and approaches to dismantling. Health Affairs, 41(2), 171–178.
9. Bridge Initiative Team. (2020, July 19). Factsheet: Legal challenges to Guantánamo Bay detention camp. Bridge Initiative. <https://bridge.georgetown.edu/research/factsheet-legal-challenges-to-guantanamo-bay-detention-camp/>
10. Burke white, William W. (2021). From Guantanamo Bay to Abu Ghraib: Challenging and adapting the universality of human rights. The Journal of Human Rights, 16 (2), 173–204. <https://doi.org/10.22096/hr.2022.1971786.1521>
11. Clark, Peter A. (2006). Medical ethics at Guantanamo Bay and Abu Ghraib: The problem of dual loyalty. Journal of Law, Medicine & Ethics, 34(3), 570-580.
12. CNN NEWS ,Oct. 12, 2023
13. Costs of War Project. (2023). Civilians killed & displaced. Watson Institute, Brown University. Retrieved October 23, 2023, from <https://costsofwar.watson.brown.edu/costs/human>

14. Costs of War Project. (2023). Civilians killed & displaced. Watson Institute, Brown University. Retrieved October 23, 2023, from <https://costsofwar.watson.brown.edu/costs/human>
15. Deshpande, Sanyukta P., Ludden, Ian G., & Jacobson, Sheldon H. (2023). Votemandering: Strategies and Fairness in Political Redistricting. 1-38.
16. El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia (2012). ECtHR, 13 December 2012, Application no. 39630/09.
17. Epps, Valerie. (2013). Civilian casualties in modern warfare: The death of the collateral damage rule. Georgia Journal of International and Comparative Law, 41 (2), 307-355
18. Equal Justice Initiative. (2023). The transatlantic slave trade. Retrieved from <https://eji.org/report/transatlantic-slave-trade/>
19. Falconbridge, Alexander. (1788). An account of the slave trade on the coast of Africa. London: Printed by J. Phillips .<https://mappingpoliceviolence.org/>
20. Griffith, Derek M., Childs, Erica L., Eng, Eugenia, & Jeffries, Vanessa (2007). Racism in organizations: The case of a county public health department. Journal of Community Psychology, 35(3), 287–302
21. Human Rights Centre "Antonio Papisca". (2025, July 10). U.S. sanctions UN Special Rapporteur Francesca Albanese over ICC engagement. Italian Yearbook of Human Rights. <https://unipd-centrodirittiumani.it/en/news/us-sanctions-un-special-rapporteur-francesca-albanese-over-icc-engagemen>
22. Husayn (Abu Zubaydah) v. Poland, ECtHR, Application no. 7511/13, 16/02/2015.
23. International Criminal Court. (1998). Rome Statute of the International Criminal Court.
24. Khan, Azmat & Chivers, C. J. (2021, November 13). Civilian Casualty Files: The Human Toll of America's Air Wars. The New York Times. <https://www.nytimes.com/interactive/2021/12/18/us/airstrikes-pentagon-records-civilian-deaths.html#>
25. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2023). Advancing Antiracism, Diversity, Equity, and Inclusion in STEMM Organizations: Beyond Broadening Participation. The National Academies Press.
26. NBC NEWS, Oct. 11 2023
27. Newsweek. (2002, September 23). Dickey, C., & Thomas, E. How Saddam happened.
28. Pearlman, Samantha. (2015). Human Rights Violations at Guantánamo Bay: How the United States Has Avoided Enforcement of International Norms. Seattle University Law Review, 38(3), 1109-1138
29. Protocol Additional to the Geneva Conventions (Protocol I), 1977.
30. Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I)
31. The Guardian, 2016: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/aug/11/donald-trump-calls-barack-obama-the-founder-of-isis>

32. The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2025/jun/18/trump-yemen-bombings-killed-civilians-us-attacks-analysis>
 33. Thompson, Isaac, The New York Times, 18 Oct 2023
 34. U.S. Department of State. (2024). 2024 Country reports on human rights practices: Saudi Arabia. Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor. <https://www.state.gov/reports/2024-country-reports-on-human-rights-practices/saudi-arabia>
 35. U.S. Department of State. (2025, January 20). U.S. security cooperation with Saudi Arabia [Fact sheet]. Bureau of Political-Military Affairs. <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-saudi-arabia>
 36. U.S. Senate. Robert C. Byrd (2002, September 20). Congressional Record: Proceedings and debates of the 107th Congress, second session (Vol. 148, Pt. 12, pp. S8987–S8998). U.S. Government Publishing Office. <https://www.govinfo.gov/app/details/CREC-2002-09-20/CREC-2002-09-20-pt1-PgS8987>
 37. United Nations Human Rights Council. (2025). From economy of occupation to economy of genocide: Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967 (A/HRC/59/23). Retrieved from [URL گزارش].
- Wright II, James E., Dolamore, Stephanie, and Berry-James, Rajade M. (2022). What the hell is wrong with America? The truth about racism and justice for all. *Journal of Public Management & Social Policy*, 29(1), 6–21.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی